

**בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים
אזרחיים**

ע"א 1232-09 הרשות המוסמכת-חוק נכי רדיפות הנאצים נ' חיימוביץ

1

בפני כב' השופט שנלר- אב"ד
כב' השופט ד"ר ורדי
כב' השופטת לבהר- שרון

המערערת: הרשות המוסמכת לפי חוק נכי רדיפות הנאצים התשי"ז-1957
ע"י ב"כ עו"ד סמל

נגד

המשיבה: חיימוביץ
ע"י ב"כ עו"ד שרה טראב

2

3

פסק דין

4

5

השופט ד"ר קובי ורדי:

6

7

ערעור על החלטת ועדת הערר (בראשות כבוד השופטת עינת רביד) מיום
19/1/09 בתיק וע' 687/08 שקיבלה את ערר המשיבה.

8

9

10

כללי

11

1. ערעור זה (להלן: "הערעור" או "הערעור בענין חיימוביץ") וערעורים נוספים

שהובאו ונידונו שבפנינו (ע"א 1761/09 הרשות המוסמכת לפי חוק נכי רדיפות

הנאצים נ' אמיתי רוזן ציפורה ועזבון ורדה לוי ז"ל (להלן: "הערעור בענין

אמיתי"), ע"א 2244/09 וע"א 2245/09 כהן לובה, כהן אסתר, רינה לוי וסופי

סניאנסקי נ' הרשות המוסמכת לפי חוק נכי רדיפות הנאצים (להלן:

"הערעורים בענין כהן") מעלים לדיון והכרעה את הסוגיה של מועד הגשת ערר

לפי חוק נכי רדיפות הנאצים התשי"ז-1957 (להלן: "החוק").

ליתר פירוט, השאלה העולה להכרעה הינה, האם יש למנות את מניין הימים

להגשת ערר על החלטת הרשות המוסמכת (להלן: "הרשות") אך ורק מעת

קבלת ההחלטה בדואר רשום כנדרש על פי החוק, כטענת המשיבה, או שמא

1 מתוך 15

**בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים
אזרחיים**

ע"א 1232-09 הרשות המוסמכת-חוק נכי רדיפות הנאצים נ' חיימוביץ

1 יש להעדיף את כלל הידיעה, על כלל החמצאה, ומקום שהוכח כי עורך הדין,
2 המייצג את הזכאים שכנגדם ניתנה ההחלטה, המבקש להגיש ערר, ו/או הזכאי
3 עצמו ידעו על ההחלטה על דחיית הערר - אזי יש למנות את מנין הימים
4 הקבועים בחוק להגשת ערר ממועד הידיעה, כטענת המערערות.
5
6 בהתחשב בכך שלפסה"ד בערעור תהייה השלכה ממשית ואף הכרעה בשאר
7 הערעורים המוזכרים, וכן בערעורים נוספים שהתנהלו בהרכב אחר (ע"א
8 2213/09, ע"א 2214/09 וע"א 2215/09), אדון בהרחבה בפסה"ד בעניין
9 חיימוביץ על קשת המקרים האפשריים, ובהתאם לכך תיקבע התוצאה גם
10 בערעורים האחרים.

העובדות

11
12
13
14 2. להלן השתלשלות האירועים בעניין חיימוביץ:
15 חיימוביץ הגישה את תביעתה לרשות המוסמכת ביום 25/8/04.
16 ביום 27/2/05 נכתב מכתב הדחיה של הרשות (שלטענתה גם נשלח למשיבה) בו
17 נאמר שטענותיה לא הוכחו, והן נדחות, ושהיא רשאית לערור על החלטה זו
18 בפני ועדת העררים לפי החוק, תוך 30 יום מקבלת החלטה זו, בהתאם
19 להוראות סעיפים 17 ו-17 א' לחוק ולפי הנוהל שבתקנות לפיהם.
20 ביום 30/1/08, שלח ב"כ המשיבה מכתב למערערות (שהתקבל ב-31/1/08) בו
21 ביקש לדון בתיק מחדש על פי הלכת גרנות ולהכיר במשיבה כנרדפת.
22 בדיון שהיה בוועדת הערעורים לפי החוק ביום 26/11/08, נרשם בעמוד 4 מפי
23 ב"כ המשיבה: "לא טענו שלא קיבלנו. אנו טוענים שלא עבר זמן".
24 כאשר ב"כ המערערות הצהיר בעמוד 3 לפרוטוקול "אין מחלוקת שלא שלחנו
25 את ההחלטה מ-05 בדואר רשום", והתמקד בטענותיו בעניין המשפטי של
26 הידיעה על ההחלטה ואי עמידה בזמני הגשת הערר ולא לגופו של עניין לגבי
27 זכאות המשיבה להכרה כנרדפת.
28 דהיינו, הטענה היחידה של המערערות היתה שהמשיבה לא עמדה בתנאים
29 הנדרשים בחוק להגשת ערר במועד להחלטת הדחיה מ-2005, ולא לגופו של
30 עניין כנגד זכאות המשיבה להכרה כנרדפת.

**בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים
אזרחיים**

ע"א 1232-09 הרשות המוסמכת-חוק נכי רדיפות הנאצים נ"פ חיימוביץ

1 ביום 19/1/09, קיבלה ועדת הערר (בראשות כבוד השופטת עינת רביד) את ערר
2 המשיבה על החלטת הדחיה, וקבעה כי היא נותנת אמון מלא בעדות המשיבה,
3 ושלאור פסק הדין בע"א (ת"א) 3169/05 הרשות המוסמכת נ' מרלן שכטר, לא
4 מורסם, 16/4/07, (להלן: "עניין שכטר"), כלל ההמצאה גובר על כלל הידיעה,
5 והרשות צריכה היתה להמציא את ההחלטות בדואר רשום כפי שקבוע בחוק,
6 ומשלא עשתה כן - לא איחרה המשיבה את המועד להגשת הערר.
7 הועדה ציינה כי לא מדובר בתקנות סדרי הדין ובתיקים אזרחיים רגילים, אלא
8 בועדה העוסקת בנושאים שבהם מן הראוי לנהוג ברוחב יד בכל הנוגע
9 לפרוצדורה ועמידה במועדים.

10

11

טענות הצדדים

12

13 לטענת המערער, החלטה בענין שכטר (שלא הוגש ערעור עליה) הינה .3
14 החלטה שגויה, המבטלת, הלכה למעשה, את כל ענין הידיעה בנוגע להמצאה,
15 כאשר יש להעדיף את כלל הידיעה על כלל ההמצאה, וזאת במקרה שהוכח כי
16 עורך הדין המייצג את הזכאים ו/או הזכאי עצמו, ידע על החלטת הדחיה.
17 לטענת המערער, אין מקום לאפשר עקיפה של כלל סופיות הדין, באופן
18 שיוגש ערר שנים לאחר קבלת החלטת הדחיה, בלא שנעשה דבר במשך שנים.
19 לטענת המערער, אין בסמכות ועדת הערר להאריך את המועד להגשת ערר על
20 החלטת הדחיה, כפי שעשתה בפועל.

21 לטענת המערער, הנסיבות מצביעות על ידיעה ברורה וודאית של המשיבה על
22 ההחלטה באמצעות קבלת החלטת הדחיה על ידי עורך דינה.
23 לטענת המערער, אמנם לפי החוק, עליה לשלוח את ההחלטות בדואר רשום,
24 אך עקב ריבוי התביעות ואילוצי כוח אדם, וכן שעורכי דין שהתמחו בהגשת
25 תביעות אלו, פקדו אישית את משרדי הרשות ווידאו את סיום הטיפול
26 בתביעה, הוחלט להסתפק בשליחת ההחלטה בדואר רגיל.

27 לטענת המערער, יש לתת משקל לידיעת בעל דין על החלטה שנשלחה אליו,
28 אף אם לא נשלחה בדואר רשום, כל עוד התקבלה על ידי בעל הדין וזאת
29 במקרים שקיימת אינדיקציה ברורה לכך.

**בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים
אזרחיים**

ע"א 1232-09 הרשות המוסמכת-חוק נכי רדיפות הנאצים נ' [REDACTED] חיימוביץ

- 1 המערערת הודיעה כי היא מתמקדת אך ורק במקרים של אינדיקציה ברורה,
2 כמו במקרים שעורך דין המייצג את הזכאים ו/או הזכאי ידעו על ההחלטה של
3 הדחיה.
4
- 5 4. לטענת המשיבה, אין מקום להיתפס לטעמים דיוניים משהתקבלה טענתה
6 המהותית של המשיבה והנרדפות לגופה אינה במחלוקת.
7 לטענת המשיבה, אין מקום לשנות את ההלכה שנקבעה בענין **שכטר**, שמשלא
8 נשלחו ההודעות בדואר רשום - לא יחל מניין הימים להגשת הערר עד להגשתו
9 בפועל, הלכה שלא הוגש ערעור עליה, ושהמדינה אף פעלה על פיה במקרים
10 רבים, ושינוי המצב כיום אף יגרום לאפליה בין הניצולים שנרדפותם הוכרה
11 בהתאם להלכת **שכטר**.
12 זאת, בהתחשב בהיבט המיוחד והייחודי של ניצולי השואה, ופסיקה באופן
13 ליבראלי וגמיש לגבי החוק הסוציאלי העוסק בנכי נרדפי הנאצים, בהתאם
14 לפסיקה הקיימת בעניין זה.
15 כך, יש להעדיף לשיטת המשיבה את כלל ההמצאה, כפי שנפסק בענין **שכטר**,
16 ולא את כלל הידיעה.
17 כן נטען, כי המערערת פעלה במשך שנים לפי הלכת **שכטר**, והיא מנועה
18 ומושתקת לפעול כיום אחרת, באופן המפלה גם בין המשיבה לבין אחרים
19 שלגביהם פעלו לפי הלכת **שכטר**.
20
- 21 **דיון**
- 22
- 23 לאחר שעיינו בהודעת הערעור ובעיקרי הטיעון החלטנו לדחות את הערעור.
24
- 25 5. אני סבור שיש לבחון את הסוגיה בה עסקינן בהיבט הספציפי והייחודי של
26 המאטריה של החוק, ובעיקר של האנשים הזכאים-הניצולים שמספרם הולך
27 ופוחת, שעברו את זוועות השואה, ומנסים לקבל את המגיע להם מהמדינה על
28 פי החוק, ובלא שניתן להשליך על מצב מיוחד זה ממצבים אחרים ולבצע
29 היקשים משפטיים מנסיבות, מקרים, ועובדות אחרות.
30

**בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים
אזרחיים**

ע"א 1232-09 הרשות המוסמכת-חוק נכי רדיפות הנאצים נ' [REDACTED] חיימוביץ

1 קשה להבין ולקבל את עמדת המערערת, שבמקום למלא בדווקנות אחרי
2 הוראות החוק הברורות, בחרה לעשות דין לעצמה, בניגוד להוראות החוק,
3 ובמשך שנים לא לשלוח את ההחלטות בדואר רשום, ובמקום זאת, מנסה היום
4 ליצור אבחנות ואינדיקציות שונות, להסיט את הדיון לשאלת קבלת ההחלטה,
5 ולהביא לכך שבכל הליך או כמעט בכל הליך, יתקיים גם דיון מקדמי, ותובאנה
6 ראיות לגבי מידת הידיעה של אותו אדם ו/או ידיעתו באמצעות עורך דינו
7 והאינדיקציות הקיימות לידיעה זו, האם הן חזקות או חלשות.
8 קבלת גישה זו תיצור אפליה בין אנשים שונים ובין מקרים שונים, ותביא
9 לסרבול של הדיונים ותוספת חקירות בהליך השיפוטי, ומחלוקות לגבי טיב
10 האינדיקציה הקיימת לידיעה, וזאת בזמן שהחוק יצר אינדיקציה ברורה לגבי
11 ביצוע המסירה, תוך קביעת דרך המסירה בדואר רשום.
12 כך גם, העובדה שהמערערת בחרה שלא להגיש ערעור על פסה"ד בענין **שכטר**,
13 שבו היתה לכאורה אינדיקציה ברורה על כך שהזכאים קיבלו את החלטת
14 הרשות, ופעלה לפיו במשך שנים, תביא לכך, שבמידה ויתקבל ערעור המערערת
15 הדבר יביא לאפליה בין הניצולים הרבים שהוכרו עד כה בהתאם לפס"ד **שכטר**
16 לבין המשיבה דן ואלו שיבואו בעקבותיה, והדבר עומד בסתירה למגמה של
17 הקלה וגמישות עם הניצולים, ככל שחולף הזמן והם מתמעטים והולכים.

18
19 לפי סעיף 7(ב) לחוק העוסק "בהחלטת הרשות המוסמכת":
20

21 (ב) "הודעה על החלטת הרשות המוסמכת תישלח למבקש
22 בדואר רשום. היתה ההחלטה שלילית - תפרש הרשות
23 המוסמכת את נימוקה".
24

25 לפי סעיף 17 לחוק שר המשפטים רשאי לקבוע בתקנות את סדרי הדיון בערר
26 ובערעור לפי סעיף 17.

27 ואכן בתקנות נכי רדיפות הנאצים (סדרי דין בועדת ערר) תשל"ג-1973 (להלן:
28 "התקנות") נקבע בתקנה 2 (א) כך:
29

**בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים
אזרחיים**

ע"א 1232-09 הרשות המוסמכת-חוק נכי רדיפות הנאצים נ' [REDACTED] חיימוביץ

1 "הרואה עצמו נפגע ע"י החלטת הרשות המוסמכת רשאי לערור
2 עליה לפני ועדת העררים תוך שלושים ימים מיום שהגיעה אליו
3 ההודעה על החלטת הרשות המוסמכת, אולם רשאית הועדה
4 להאריך לו את מועד הערר לתקופה נוספת שלא תעלה על
5 ארבעה עשר יום".

6
7 בתקנה 28 לתקנות נכי רדיפות הנאצים העוסקת "בהארכת מועדים" נאמר
8 כד:

9
10 "הועדה או היושב ראש שלה רשאים, מטעמים מיוחדים
11 שיפורשו בהחלטתם, להאריך כל מועד שנקבע בתקנות אלה או
12 על פיהן, למעט תקנה 2(א)".

13
14 7. כלומר, כפי שנפסק בעניין **שכטר**, החוק והתקנות קובעים מסגרת זמנים
15 סגורה וברורה, ומגבילים באופן מפורש את אפשרותה של הועדה להארכת
16 המועד להגשת הערר מעבר ל-14 יום (ואינני מכריע במסגרת פסק דין זה
17 באפשרות של הועדה להאריך את המועדים הקבועים בחוק מכוח סמכות
18 טבועה או סמכות אחרת בנסיבות כאלו או אחרות).
19 אל מול מסגרת ברורה זו, קיימת חובת המערערת בהתאם לחוק לשלוח את
20 החלטתה בדואר רשום.
21 כפי שציין בית המשפט בעניין **שכטר**, משעסקינן בהוראת חוק כה דרקונית
22 וקשוחה, המקפידה הקפדה יתרה על לוחות הזמנים, באופן שלכאורה אין
23 הועדה רשאית להאריך את המועד להגשת הערר מעבר ל-14 הימים הקבועים
24 בחוק ובתקנות, אין לאפשר כל הקלה כלפי הרשות, ויש לחייבה להקפיד
25 באותה רמה של הקפדה גם בקיום החובות המוטלות עליה.

26
27 וכדברי בית המשפט בעניין **שכטר**:

28
29 "החוק הוא חוק סוציאלי ומטרתו לסייע לניצולי השואה, לממש
30 זכויותיהם, אין להתיר גישה נוקשה ופורמליסטית כלפי ניצול

**בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים
אזרחיים**

ע"א 1232-09 הרשות המוסמכת-חוק נכי רדיפות הנאצים נ' [REDACTED] חיימוביץ

- 1 השואה המחמיצים את המועד להגשת ערר מסיבה כלשהי, ובו
2 בזמן מקילה עם הרשות בגישה לא פורמליסטית המאפשרת לה
3 להתעלם מהוראות חד משמעיות בחוק".
- 4
- 5 והנה, המערערת, שבחרה לא להגיש ערעור על פסק הדין בעניין שכטר, ואף .8
6 נהגה לפיו במקרים אחרים רבים במשך תקופה ארוכה של שנים, בחרה
7 להתמקד במספר מקרים נבחרים, כמו המקרה נשוא הערעור, ולהביאם שוב
8 למבחן שיפוטי, תוך נסיון ליצור אבחנה בין מקרים שבהם יש אינדיקציה
9 ברורה על ידיעה, טענה כי יש להעדיף את כלל הידיעה על פני כלל ההמצאה,
10 וצמצום המקרים רק למקרים של ידיעת עורך דין המייצג את הניצול - הזכאי,
11 שידע על החלטה ו/או במקרה של ידיעת הניצול הזכאי עצמו שאינו מיוצג.
12
- 13 אני סבור שטוב היתה עושה המערערת לו היתה מקפידה, קלה כחמורה,
14 בדרישות החוק, ושולחת את ההודעות על הדחיה בדואר רשום, דבר שלכאורה
15 לא כרוך גם במשאבים רבים.
- 16 גם אם נכונה טענת המערערת כי מדובר היה בעבר בעשרות אלפי תביעות
17 שהוגשו, הרי אם לא יכלה המערערת לעמוד בדרישות החוק, היה עליה לפעול
18 לשינוי, או לפחות לפעול להקלה בפן השני של האפשרות להארכת המועדים
19 עפ"י החוק ו/או התקנות.
- 20 ברי, גם כי כיום לא מדובר בעשרות אלפי תביעות חדשות שכן לצערנו אנו
21 עוסקים בתביעות של אנשים שמספרם הולך ופוחת משנה לשנה ומיום ליום.
22 מכל מקום, וגם אם מדובר בתביעות רבות, המדינה צריכה לקיים את דרישות
23 החוק והיא גם יכלה לעשות זאת לכאורה, ולא הוכח כי המדינה לא יכלה
24 לעמוד בנטל של משלוח דואר רשום גם אם מדובר באלפי החלטות, ומן הראוי
25 כי טענה כזו כלל לא היתה מועלית.
- 26
- 27 זאת ועוד, המערערת עצמה, מבקשת לצמצם את תחולת כלל הידיעה באופן .9
28 שיחול רק על מקרים שיש בהם אינדיקציות ברורות לכך שעורך הדין המייצג
29 את הזכאי ו/או הזכאי יודעים על החלטה.

**בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים
אזרחיים**

ע"א 1232-09 הרשות המוסמכת-חוק נכי רדיפות הנאצים נ' [REDACTED] חיימוביץ

- 1 לצורך כך, מבקשת המערערת לאפשר לה לחקור, במסגרת הדיון בועדת הערר
2 על נסיבות הידיעה ועל נסיבות הכרוכות בכך כמו הגשת הערר, תכתובות
3 קודמות וכו'...., דבר שסרב לאת ההליך הדיוני ויסיט את הדיון מעיקרו.
4
- 5 כך, הצורך לבחון, לשיטת המערערת, האם בכל מקרה יש אינדיקציה ברורה
6 לידיעה תביא לסרבול ההליכים, לביצוע חקירות בענין זה, הדורשות הקצאת
7 משאבים מהמערערת שטוענת שאין לה משאבים לשלוח את ההחלטות בדואר
8 רשום.
9
- 10 .10 יוצא מכך, כי במקום ללכת בצורה מסודרת ואחידה לפי הכלל של משלוח
11 ההחלטה בדואר רשום בהתאם לחוק, מנסה המדינה ליצור אבחנות בין ציבור
12 הניצולים, בהתאם לידיעתם ו/או ייצוגם וידיעת מייצגם.
13
- 14 קבלת גישת המערערת לגבי הידיעה וישומה רק לגבי המבוקש ליישם, יכולה
15 להביא לתוצאות שונות ואף מפלות וכן לסרב לאת ההליך ולהביא לדיונים
16 ראייתיים לגבי האינדיקציה לענין הידיעה, וכל זאת במקום ללכת "בדרך
17 המלך", באופן שהמערערת תפעל בהתאם לאמור בחוק ובהתאם לפסיקת בית
18 המשפט בענין.
19
- 20 .11 כך, בית המשפט ייזקק, לפי שיטת המערערת, לבחון בכל מקרה האם יש
21 אינדיקציה ברורה לקבלת ההחלטה על ידי עורך הדין.
22 עיון בערעורים השונים שנידונו בפנינו בעניין זה, מצביע על הבעייתיות הרבה
23 הקיימת בהכרעה האם מדובר באינדיקציה ברורה לידיעה אם לאו.
24 לדוגמא, במקרים שהובאו בפנינו, ישנה לכאורה אינדיקציה ברורה לקבלת
25 ההחלטה בעניינם של ציפורה אמיתי ולובה כהן, אינדיקציה פחות חזקה בעניין
26 חיימוביץ גולדה ואסתר כהן, ולכאורה אין אינדיקציה בעניינם של ורדה לוי
27 ז"ל ורינה לוי.
28 כך, המערערת מנסה לטעון לאינדיקציה ברורה גם במקרים גבוליים ואף
29 במקרים שלכאורה אין כל אינדיקציה, כמו ייחוס ידיעה לזכאים על יסוד
30 מכתבם לרשות, שלא קיבלו תשלום או לא קיבלו תשובה לתביעה, או

**בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים
אזרחיים**

ע"א 1232-09 הרשות המוסמכת-חוק נכי רדיפות הנאצים נ' חיימוביץ

- 1 שמבקשים לזרז את ההליכים, כאשר לא ניתן להתעלם מכך שמדובר בחלק
2 מהמקרים באנשים מבוגרים, ניצולי שואה, שמנסים לייחס להם ידיעה ועוד
3 לטעון לקיומה של אינדיקציה ברורה לידיעה זו.
4
- 5 הנ"ל מצביע על כך לטעמי שאין מקום להתחיל בחקירות ודיון בשאלת
6 המסירה בתיקים מהסוג הנ"ל, מעבר לעולה מהכתובים עצמם ומהתיק עצמו
7 כדי לבחון את טיב האינדיקציה למסירה, וזאת בזמן שהרשות המוסמכת לא
8 ממלאת אחר דרישות החוק הברורות בבחינת "קשוח עצמך ואחר כך קשוח
9 אחרים", דבר שהיה מיותר את כל ההתעסקות בבחינת האינדיקציות ומשאיר
10 את הדיון בדבר המהותי לגוף העניין, כפי שצריך להיעשות.
11 קשת המקרים שנחשפה בפנינו בערעורים, מצביעה על כך שגם לפי שיטת
12 הרשות המוסמכת, יש קושי רב בקביעת "האינדיקציה הברורה" לידיעה,
13 ומקרים שנטען בהם לאינדיקציה ברורה התגלו כמקרים שאין בהם
14 אינדיקציה כלל, לידיעה או ידיעה גבולית, ואין מקום לניהול דיון ומשפט בתוך
15 משפט לגבי הנ"ל.
16
- 17 אני סבור כי אין מקום להכניס "בדלת האחורית" לדיוני הועדה, העושה
18 מלאכת קודש ובוחנת לגוף העניין את הטענות, הליכים דיוניים וחליכי הוכחות
19 שיתמקדו בשאלת הוכחת האינדיקציה והבאת ראיות בענין זה שהינו עניין
20 טכני הטפל לסוגיות המהותיות הכה קשות שיש להכריע בהן.
21
- 22 כפי שנאמר בד.נ.א 11196/03 גרנות נ' הרשות המוסמכת לפי חוק נכי רדיפות
23 הנאצים, תשי"ז-1957, פ"ד ס(3) 88, בעמוד 115 ע"י כבוד המשנה לנשיא
24 השופט חשין - על כל אלה נזכור כי חוק נכי רדיפות הנאצים חוק הוא הנושא
25 עמו יעדים סוציאליים מובהקים וכי גישת בתי המשפט בישראל היתה מאז
26 ומקדם שיש לפרשו ברוחב לב ומתוך רצון להיטיב עם החברה. על כך חזר בית
27 המשפט גם ברע"א 1021/08 מרסל אבירם נ' הרשות המוסמכת לפי חוק נכי
28 רדיפות הנאצים ט.פ. 29/5/08 כבוד השופט דנציגר וכן ברע"א 2620/07 מדינת
29 ישראל הרשות המוסמכת נ' ארלזוב, ט.פ. 10/6/07 כבוד השופט רובינשטיין.

**בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים
אזרחיים**

ע"א 1232-09 הרשות המוסמכת-חוק נכי רדיפות הנאצים נ"פ חיימוביץ

- 1 כפי שציין כבוד השופט חשין בד.נ.א גרנות בעמוד 116, המגמה הסוציאלית
2 אינה מצדיקה חריגה מגבולות החוק או מעמדת המשפט הגרמני לו נמצאה בו
3 עמדה הנוגדת את עמדתנו, אך בהיעדר עמדה ברורה ונחרצת של המשפט
4 הגרמני שומה לבחור על פי עקרונות המשפט הישראלי בפירוש הליברלי
5 והמיטיב בין פירושים אפשריים של החוק.
6 כך גם בעניינו, כאשר מדובר בדרישה להמצאה בדואר רשום, לא מדובר
7 בדרישה המנוגדת לחוק או לעמדת המשפט הישראלי, אלא בדרישה הקבועה
8 בחוק, ועל רקע הנסיבות המיוחדות, לא ניתן לקבוע באופן ברור ונחרץ כי יש
9 לפעול במקרה זה על פי כלל הידיעה ולא על פי כלל ההמצאה, כפי שנפסק שיש
10 ללכת לאורו בפס"ד שכטר.
11
12 14. כך גם ברע"א 5512/09 הרשקו חיים נ' הרשות המוסמכת לפי חוק נכי רדיפות
13 הנאצים, ט.פ. 24/11/09, ציין כבוד המשנה לנשיא השופט ריבלין כי יש
14 להישמר מהבחנות משפטיות דקיקות, וראוי להביא בחשבון במלאכת
15 הפרשנות של החוק את האופי הסוציאלי של החוק.
16 כפי שציין כבוד השופט רובינשטיין בפס"ד ארלזוב, נושא השואה הינה שאלה
17 ייחודית ו"פלנטה אחרת" כעדותו של הסופר קצטניק במשפט אייכמן, ושאין
18 דבר שידמה לנושא השואה שחינו יחיד ומיוחד, ולכן יש מקום לתת משקל
19 לשיקולי צדק ולהצדיק במקרים מתאימים גמישות כשמדובר בסמכות
20 שבשיקול דעת בסדרי דין.
21
22 15. המערערת עצמה מציינת, שאין הכרעה ברורה במשפט הישראלי, ויש פנים
23 לכאן ולכאן ומחלוקת בנושא "המאבק" בין כלל ההמצאה לכלל הידיעה (כפי
24 שנסקר בהרחבה ברע"א 11286/09 זמיר נ' בנק לאומי למשכנתאות בע"מ ט.פ.
25 8/7/07 כבוד הרשם (כתוארו דאז) מרזל).
26 במקום שקיימת מחלוקת כזו, ולאור הייחוד והמיוחדות של נושא השואה
27 שאינו דומה לשום דבר אחר, אני סבור שיש ללכת, כפי שנעשה בענין שכטר,
28 לכיוון של כלל ההמצאה, בהתחשב בכך שיש לנקוט בפרשנות המקלה
29 והמטיבה עם הניצולים, מה גם שהמערערת בחרה כאמור, משיקוליה, שלא
30 לפעול לפי הוראת החוק, ואין לה להלין בענין זה, אלא על עצמה.

**בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים
אזרחיים**

ע"א 1232-09 הרשות המוסמכת-חוק נכי רדיפות הנאצים נ. חיימוביץ

1 גם אם חלק מהניצולים המגישים ערר למרות שהחלטתם נדחתה, "נהנים"
2 מכך באופן שהם מקבלים את זכאותם ממועד הגשת התביעה, הרי הם למעשה
3 מקבלים בסופו של דבר את מה שמגיע להם בדין אם היו מגישים ערר במועד,
4 וזאת כתוצאה ממחדלה של המערערת לפעול לפי החוק במשלוח החלטותיה
5 בדואר רשום.
6 לכן, אין מקום ככלל לדקדק ו"לעמוד על קוצו של יוד" עם הניצולים הנ"ל
7 ולטעון לגביהם לפעולות שנעשו בחוסר תום לב, טענות שלא הוכחו גם.
8 גם אם ישנם מקרים בודדים, כאלו או אחרים שבהם היה נקבע, לו היה
9 מקויים דיון, שהיתה אינדיקציה ברורה לידיעה שייתכן ובסוגי תיקים אחרים
10 היה מקום להתחשב בכך - אינני סבור שיש מקום בסוג מיוחד זה של תיקים
11 לקיים דיון בנושא זה ויש לפעול ברוחב לב כפי שהרשות נהגה במשך שנים
12 בעקבות פסי"ד שכטר ולהמשיך בדרך זו.
13

התוצאה

14
15
16 .16 התוצאה הינה כי אמליץ לחברי להרכב לדחות את הערעור ולחייב את
17 המערערת לשלם למשיבה שכ"ט עו"ד בסך של 10,000 ₪ בתוספת מע"מ כדון.
18

ד"ר קובי ורדי, שופט

19

20

השופט י' שנלר - אב"ד:

21

22 .1 המערערת מבקשת בתיק זה, כפי שמבקשת היא בתיקים אחרים,
23 לעורר מחדש את אשר נפסק בע"א (תל-אביב) 3169/05 (הרכב גרסטל,
24 שנלר ושילה) הרשות המוסמכת נ' מרלן שכטר (לא פורסם, 16.4.07 ;
25 להלן - פרשת שכטר).

**בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים
אזרחיים**

ע"א 1232-09 הרשות המוסמכת-חוק נכי רדיפות הנאצים נ"א חיימוביץ

2. כפי שציין חברי, כבי' השופט ד"ר ורדי, הטענה המרכזית של המערערת, עניינה אותם מקרים אשר לשיטתה, העורר בפני ועדת הערר ידע גם ידע אודות החלטת הרשות המוסמכת, הגם שזו לא נשלחה בדואר רשום. בלשון אחרת, המערערת טוענת כי יש מקום להחיל את כלל הידיעה על כלל ההמצאה, וכשעתה מצמצמת המערערת את עמדתה זו, למקרים בהם, לשיטתה, ברור כי ההחלטה הובאה לידיעת העורר, או יותר נכון, לאותם מקרים בהם היה העורר מיוצג.
3. אלמלא שהיה מדובר בהגשת ערר לפי חוק נכי רדיפות הנאצים התשי"ז-1957 (להלן – **החוק**), היה מקום לשקול בחינת טענות המערערת, באותם מקרים בהם לית מאן דפליג שאכן ההחלטה של הרשות המוסמכת הובאה לידיעת העורר או בא-כוחו. כך לדוגמה, מקרה בו פונה עורך-דין בשם עורר, ומאשר קבלת החלטת הרשות המוסמכת ופונה בבקשה זו או אחרת. לאחר מכן, מוגש הערר בחלוף המועדים הקבועים ועתה טוען העורר, באמצעות בא-כוחו, כי החלטת הרשות המוסמכת לא נשלחה בדואר רשום כמצוות הדין. דהיינו, באותם מקרים ששאלת המסירה, אמנם לא בדואר רשום, אינה שנויה במחלוקת, לכאורה היה מקום להתחשב בטענת המערערת כי באותם מקרים חד-משמעיים, גם מבחינת עיקרון של תום לב וגם בחינת יישום אותם נימוקים שנקבעו בפסיקה בכל הקשור ליישום של כלל הידיעה, יש ליישם כלל אחרון זה.
4. התלבטתי אם אכן אין מקום לבחון את אשר נקבע בפרשת **שכטר** נוכח טיעוני המערערת, תוך יישום השינוי, אך ורק לאותם מקרים כפי שפורט לעיל. אולם, בסופו של יום, סבורני כי מעת שמתקין התקנות הגביל את כוחה של ועדת הערר להאריך מועדים, עלינו להקפיד על קיום הוראות החוק בדבר אופן משלוח הודעת הרשות המוסמכת. יתר על כן, כפי שציין חברי, קשה להלום הבחנה בין מי שמיוצג לבין מי שאינו מיוצג. כך גם יכול ויימצא קושי ותתגלה מחלוקת במקרה

**בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים
אזרחיים**

ע"א 1232-09 הרשות המוסמכת-חוק נכי רדיפות הנאצים נ' [REDACTED] חיימוביץ

- 1 ספציפי זה או אחר, אם אכן לא אמור להיות חולק על ביצוע המסירה,
2 אם לאו.
3
- 4 .5 אך מעל לכל, דומה כי בעת היום, ואף ביתר שאת מהמועד בו ניתן
5 פסק-הדין בפרשת שכטר, במקרה של מחלוקת בדבר הגבלת זכות עורר
6 או אי-הגבלתו, הנטייה אמורה להיות מניעת ההגבלה.
7 ודוק, כפי שצינו לא אחת, על הרשות המוסמכת לגלות רוחב לב כלפי
8 אותם מתי-מעט שנצרכים אנו לדיון בעניינם. לא למותר להוסיף, כי
9 אם אכן יוכר העורר לגופם של דברים כנרדף, גם אם חלף זמן ניכר מאז
10 הגיש את תביעתו לראשונה לרשות המוסמכת, כל שבמחלוקת, מהו
11 המועד ממנו יחל לקבל את אשר הוחלט כמגיע לו.
12 דומה הדבר לסוגייה דומה, היא סוגיית ההתיישנות.
13 כפי שבנושא ההתיישנות, הזכות המהותית תקפה וההתיישנות הנה,
14 דרך כלל, דיונית, כך גם במחלוקת נשוא ערעור זה והערעורים האחרים,
15 בסופו של יום מדובר על מחלוקת דיונית וכשלמעשה, הזכות המהותית
16 קיימת.
17 אם הפרשנות האפשרית, מסקנתה כי מי שמוכר לפי החוק יקבל את
18 אשר זכאי הוא לו במועד מוקדם, ומבלי שהעיכוב בפנייה לוועדת הערר
19 יעמוד לרועץ לו, יש ללכת בדרך זו.
20
- 21 .6 אין אני מתעלם מכך שאכן, ייתכנו מקרים ספורים בהם ימצא מי
22 שיטען כי אולי, באותו מקרה ספציפי, "ניצול" העדר משלוח בדואר
23 רשום אינו צודק, אולם מנגד, אין זה ראוי כי בגין אותם מקרים יאבדו
24 האחרים את אשר מעשית, וכאים הם.
25
- 26 .7 די לבחון את אותם מקרים בהם ועדת הערר דחתה את הטיעון
27 הפורמאלי, וכשבסופו של יום נמצאו אותם עוררים זכאים לאשר עתרו.
28
- 29 .8 עם כל האמור, אני מוצא לנכון להעיר, כי עצם עתירת ב"כ המערערת כי
30 בית-המשפט יבחן את השאלה פעם נוספת, לגיטימית היא. אמנם,

**בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים
אזרחיים**

ע"א 1232-09 הרשות המוסמכת-חוק נכי רדיפות הנאצים נ' חיימוביץ

- 1 המערערת בחרה שלא לערער בזמנו בפרשת שטר, אולם עם התרבות
2 אותם מקרים אשר לשיטתה של המערערת, מצביעים על כך שהחלטת
3 הרשות המוסמכת נמסרה לעורר, זכאית היא להביא עניין זה בפני בית-
4 המשפט.
5 במיוחד יפים הדברים, נוכח הגישה שנוכחנו שנקטה ועדת ערר זו או
6 אחרת, אשר למעשה צמצמה את אשר נקבע בפרשת שטר ומשכך, היה
7 מקום שאכן בית-משפט זה יאמר דברו.
8
9 הנה כי כן, מצטרף אני, לרבות מהנימוקים המפורטים לעיל, לאשר ציין
10 חברי בחוות-דעתו המקיפה, ובסופו של יום, גם מסקנתי היא כי אין
11 לערוך הבחנה בין מקרה אחד למשנהו, אלא יש להמשיך וליישם את
12 אשר נקבע בפרשת שטר, וזאת בכל מקרה ובו לא נשלחה החלטת
13 הרשות המוסמכת בדואר רשום.

ישעיהו שנלר, שופט
אב"ד

- 14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25

השופטת ר' לבהר שרון:

18 אני מסכימה ומצטרפת למסקנתו ולחוות דעתו המקיפה של חברי השופט ד"ר
19 קובי ורדי.
20
21 יש לבחון את הסוגיה המיוחדת בה עסקינן לגבי ניצולי השואה שעברו את
22 זוועות הנאצים, ואשר מספרם הולך ופוחת, בפריזמה מיוחדת, שאינה משליכה
23 בהכרח על סוגיות דומות אחרות, ויש לגלות במקרה זה גמישות והבנה, שכן
24 נושא השואה הוא כאמור עניין ייחודי, שאין דבר שידמה לו.
25

**בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו בשבתו כבית-משפט לערעורים
אזרחיים**

ע"א 1232-09 הרשות המוסמכת-חוק נכי רדיפות הנאצים נ"מ חיימוביץ

1 הצורך לבדוק בכל מקרה האם יש אינדיקציה ברורה לידיעת העורר על החלטת
2 הועדה גם כאשר לא קיבל את ההודעה בדואר רשום, תביא לסרכול
3 והתמשכות ההליכים, תדרוש חקירות רבות, עלולה להביא להפליה וחוסר
4 שוויון, ולהסיט את הדיון לסוגיות טפלות, זאת גם אם יהיו מקרים שלו היה
5 מתקיים דיון מעמיק בסוגיה, ניתן היה להוכיח שעל אף שלא קיבלו את
6 החלטת הועדה בדואר רשום כנדרש, ההחלטה הובאה לידיעתם.
7

רות לב הר שרון, שופטת

8
9
10
11
12
13
14
15
16
17

הוחלט כאמור בחוות דעתו של השופט ד"ר קובי ורדי.

המזכירות תשלח העתק מפסק הדין לצדדים.

ניתן היום, י"ט תמוז תש"ע, 1 יולי 2010, בהעדר הצדדים.

רות לב הר שרון, שופטת

ד"ר קובי ורדי, שופט

ישעיהו שנר, שופט
אב"ד

18
19
20